

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monvmenta Paderbornensia

Ferdinand <II., Paderborn, Bischof>

Paderbornae, 1669

Acidvla Smechtana Et Dribvrgensis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11425

ACIDVLA SMECHTANA ET DRIBVRGBENSIS.

Dioecesis Paderbornensis tam multas atque uberes passim aquarum perennium venas habet, ut nullam facile regionem tot amœnis, dulcibus, & copiosis fontibus putem irrigari. De fluvijs omnibusque celebrioribus, in notis ad Luppia, Amisij, & Paderæ fontes, aliquam supra fecimus mentionem. Vt nihil nunc dicam de Saltcotena oppido aqua, unde sal coquitur, nobili: ut præteream Vpsprungam, ubi primum est Hederæ in actis S. Liborij commemoratæ caput, *habemus in propinquo Alpheum*, inquit Horrion in Panngyr. Paderb. lib. II. cap. VII. *cujus Arethusam frustra rerum naturalium curiosi jam pridem persequuntur. Nempe non longè à nova Beca rivus est non modicus, qui terra haustus sese, nescio quò, oculis mortalium eripit. Mirabilius prope est, quod duorivi ad Liechtenavum oppidum confluentes repente absorbentur, verum non uno semper meatu, sed prout aqua impetus tulit. Itaque admodum quinque jam patent, neque dubitat interdum novos aperire.* Tantum de aquis dulcibus. Porro Brackela, Smechta, & Driburgum acidulis abundant. Brackelenses non adeò celebrantur. Smechtanas singulariter commendat Tabernæmontanus in suo aquarum thesauro. cap. 59. quarum idem fecit experimentum. Driburgenses ut aquæ copia excellunt, ita salubritate ac præstantia neutri concedunt. Sed recitemus hoc loco Bernardi Rottendorffij Archiatri Monasteriensis, viri & medicinæ arte, & humaniorum

rum

rum literarum scientia celeberrimi, epistolam ad amicum An. 1668. 27. Martij hac super re datam. *Iam totus sum, inquit, in acidularum falsularumque facultatibus investigandis: & juratò ausim adseverare, quod Paderbornenses sua praestantia Egranis, Schvvalbacensibus, Antoninis, VVildungensibus aut Spadanis non cedant, si non illas supergrediantur.* Ioannes Guintherius *Andernacius medicus eximie doctus dialogo secundo de earundem viribus & usu, in quo simul praecipuos Germaniae fontes acidos describit, post Spadanos sequentia subnectit pag. videlicet 142. In ducatu VVestphaliae fons acidus juxta domum novam extat ferri & aluminis particeps, ad eadem, qua superiores possunt, efficax. Fontem scilicet mellitum juxta Smechtam den Metbrunnen intelligit. Idem Guintherius pag. 143. ubi Pymontanum describit. Aqua hujus fontis, inquit, ochrâ praecipue infecta est, quod acrimonia ejus testatur, eoque acris ille potius, quam acidus dici meretur; hinc potio illius aquae periculosa est: nam rodit interraenea, praesertim corporum tenerorum, gracilium & adolescentum. Hec esse veritati consentanea experientia edoctus sum, & re ipsa comperi, non in uno, sed pluribus. Subjungit Guintherius, quia verò aqua haec potui non idonea, ad balneas potius accomodari debet: nam tumores contra naturam, quacunque in parte corporis affligant, discutit, oedemata, podagrâ, & chiragram ex pituita contractam, topfosque articulorum comminuit, membra fluxionibus opportuna, torpida resolutaque restituit: impetiginem, scabiem, lepram emendat &c. Tabernamontanus in suo aquarum thesauro mihi pag. 395. scribit, quod pyrites, quem Wasserfisz vocat, in fonte Mellito seu Smechtano ceteris metallis antecellat. Pyrites autem proprie vocatur ein Ferrorstein, nobile metallum, cujus usus multiplex in medicina: habet enim calefaciendi, siccandi, digerendi ac discutiendi facultatem, praeterea humores tartareos*

ta eos incidit, calculum resolvit, & contumaces obstructions referat, ac duros tumores emollit. Idem præstant illa aqua, quæ à minera pyritarum scaturiunt. Hæc ille de acidulis, & nos de monumentis Paderbornensibus. Quæ benignus Lector, donec universa historia Paderbornensis suo tempore lucem aspiciat, promulsidis vice degustet velim, & æquo animo ferat, si alieno fortassis loco, familiæ Fürstenbergicæ memoria, è vicino Westphaliæ ducatu huc allata, Paderbornensibus monumentis subnecti videatur. Quanquam haud aliena ab instituto nostro ejus familiæ mentio videri debet, quæ duos Episcopos ac Principes Paderbornensibus dedit, quorum alter innumeris pietatis ac munificentiae operibus, alter his aliisque monumentis diocæsin exornavit.

OLDENBURGA

IN MONTE FÜRSTENBERG

Prima Baronum de Fürstenberg in Westphalia
ad Ruram sedes.

I. FÜRSTENBERGIACÆ. TITVLIS. ARX
FINCLYTA. GENTIS
OLDENBURGA. TVVM. QVÆ. MODO
NOMEN. HABET

Locus antiquæ arcis in monte *Fürstenberg*, quæ prima *Baronum Fürstenbergiorum* in Westphalia ad Ruram sedes, siue à vetustate, siue à prima *Oldenburgicorū* Comitum origine, etiam